KEURUU

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet

Kaupunginhallitus 21.9.2026 §

Valtuusto 26.10.2026 §

Sisällys

1. Tarkoitus ja soveltamisala 3
2. Käsitteet 3
3. Sisäisen valvonnan keskeiset periaatteet 4
4. Riskienhallinnan keskeiset periaatteet 4
5. Vastuut 5
6. Tiedonhallinta 5
7. Sopimushallinta 5
8. Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi 6
9. Talouden valvonta 6
10. Poikkeamien ilmoittaminen ja käsittely 7
11. Raportointi 7
12. Säädösperusta 7

1. Tarkoitus ja soveltamisala

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tarkoituksena on tukea Keuruun kaupungin ja kaupunkikonsernin johtamista sekä varmistaa, että

- toiminta on lainmukaista, hyvän hallintotavan mukaista, taloudellista ja tuloksellista
- valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan
- päätöksenteon ja johtamisen perustana olevat tiedot ovat oikeita, riittäviä ja ajantasaisia
- kaupungin varat, omaisuus, henkilöstö, tiedot ja toiminnan jatkuvuus turvataan
- virheet, väärinkäytökset ja vahingot ehkäistään ja havaitaan
- toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan, käsitellään ja niitä seurataan.

Perusteita sovelletaan kaupungin kaikkiin toimielimiin, toimialoihin, tulosalueisiin ja liikelaitoksiin sekä soveltuvin osin kaupungin määräysvallassa oleviin konserniyhteisöihin.

Nämä sisäisen valvonnan perusteet ja riskienhallinnan perusteet on hyväksytty valtuustossa 26.10.2026 ja tulevat voimaan heti ja korvaavat valtuuston 17.11.2014 § 53 hyväksymät perusteet.

2. Käsitteet

Käsite	Määritelmä
Sisäinen valvonta	**Johtamis- ja toimintamenettelyt, joilla varmistetaan tavoitteiden saavuttaminen, lainmukaisuus, tiedon luotettavuus sekä omaisuuden ja voimavarojen turvaaminen.**
Riskienhallinta	**Järjestelmällinen prosessi riskien tunnistamiseksi, arvioimiseksi, käsittelemiseksi, seuraamiseksi ja raportoimiseksi.**
Riski	Epävarmuuden vaikutus tavoitteisiin. Vaikutus voi olla kielteinen tai myönteinen.
Kontrolli	Menettely tai toimenpide, joka ehkäisee tai havaitsee virheen, väärinkäytöksen tai muun riskin toteutumisen.
Jatkuva valvonta	Esihenkilön ja vastuuhenkilön päivittäiseen johtamiseen kuuluva seuranta, tarkistus ja poikkeamiin puuttuminen.
Sisäinen tarkastus	Riippumaton arviointi, joka tuottaa varmuutta valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta ja antaa kehittämissuosituksia.

3. Sisäisen valvonnan keskeiset periaatteet

Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamista, päätöksentekoa ja päivittäistä toimintaa. Se ei ole toiminnasta erillinen menettely.

Valvonta järjestetään toiminnan laatuun, laajuuteen ja riskeihin nähden riittävällä ja oikeasuhtaisella tavalla. Keskeisiä periaatteita ovat

- toimivallan, tehtävien ja vastuiden selkeys
- tehtävien riittävä eriyttäminen ja vaarallisten työyhdistelmien estäminen
- päätösten huolellinen valmistelu ja vaikutusten ennakkoarviointi
- talousarvion, toiminnan ja tavoitteiden jatkuva seuranta
- hankintojen, sopimusten, tulojen ja menojen asianmukainen valvonta
- käyttöoikeuksien hallinta sekä tietoturvan ja tietosuojan varmistaminen
- omaisuuden suojaaminen ja rekisteritietojen ajantasaisuus
- poikkeamien dokumentointi, ilmoittaminen ja korjaaminen
- valvontamenettelyjen toimivuuden säännöllinen arviointi.

4. Riskienhallinnan keskeiset periaatteet

Riskienhallinta on järjestelmällinen osa

- strategian toimeenpanoa
- talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelua
- päätösten ja niiden vaikutusten ennakkoarviointia
- hankkeiden, investointien ja hankintojen suunnittelua
- sopimushallintaa
- tietosuojaa ja tietoturvaa
- varautumista, turvallisuutta ja jatkuvuudenhallintaa
- henkilöstöjohtamista
- konserniohjausta
- toiminnan ja talouden raportointia.

Riskit arvioidaan vähintään vuosittain ja aina, kun toiminnassa, toimintaympäristössä, palveluissa tai järjestelmissä tapahtuu olennainen muutos.

Jokaiselle olennaiselle riskille nimetään

- riskin omistaja
- riskin merkitys ja hyväksyttävä taso
- hallintatoimenpiteet
- toimenpiteistä vastaavat henkilöt
- määräajat
- seuranta- ja raportointitapa.

Riskin omistaja on se johtaja tai esihenkilö, jolla on toimivalta ja resurssit vaikuttaa riskin syihin, seurauksiin tai hallintatoimenpiteisiin. Kaupunginlaajuisen riskin omistaja nimetään kaupungin johtotasolta.

5. Vastuut

Hallintosääntöön (Luku 13) on määritelty, kaupunginhallituksen, lautakunnan, johtokunnan ja viranhaltijoiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät. Hallintosäännön 80 §:ssä on säädetty ulkoisen ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut tiivistyvät seuraavasti:

Taho	Vastuu
Kaupunginvaltuusto	Päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.
Kaupunginhallitus	Vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kokonaisvaltaisesta järjestämisestä, yhteensovittamisesta ja ohjeistamisesta.
Lautakunnat, johtokunta ja jaostot	Vastaavat valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja raportoinnista omalla tehtäväalueellaan.
Kaupunginjohtaja ja toimialajohtajat	Johtavat valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa sekä vastaavat sen riittävyydestä ja tuloksellisuudesta.
Tulosalueiden johtajat ja esihenkilöt	Toteuttavat käytännön valvontaa, arvioivat riskit, nimeävät hallintatoimenpiteet ja seuraavat niiden toteutumista.
Viranhaltijat ja työntekijät	Noudattavat päätöksiä ja ohjeita, toteuttavat omaan työhönsä kuuluvia valvontatoimia sekä ilmoittavat riskeistä ja puutteista.
Konsernijohto	Ohjaa ja valvoo konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä konserniohjeen mukaisesti.
Tytäryhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat	Vastaavat yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä.

6. Tiedonhallinta

Tiedonhallinta, tietosuoja ja tietoturva ovat osa kaupungin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Kaupungin tietoaineistoja ja tietojärjestelmiä hallitaan suunnitelmallisesti siten, että tietojen lainmukaisuus, oikeellisuus, eheys, saatavuus, luottamuksellisuus, säilyminen ja asianmukainen arkistointi turvataan.

Käyttöoikeudet myönnetään työtehtävien perusteella, niitä valvotaan säännöllisesti ja ne poistetaan viivytyksettä käyttötarpeen päättyessä. Tiedonhallinnan, tietosuojan ja tietoturvan poikkeamat käsitellään ja korjataan viivytyksettä.

Tiedonhallinnan käytännön vastuut ja menettelyt määritellään tarkemmin hallintosäännössä, tiedonhallintamallissa sekä tiedonhallinta-, tietosuoja-, tietoturva- ja arkistointiohjeissa

7. Sopimushallinta

Sopimushallinta on osa kaupungin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Sopimukset valmistellaan, hyväksytään, allekirjoitetaan, tallennetaan ja niitä valvotaan toimivallan, lainsäädännön sekä kaupungin ohjeiden mukaisesti.

Hallintosäännön § 24 mukaan kaupunginhallitus vastaa sopimusten hallinnan ja sopimusvalvonnan järjestämisestä, antaa tarkemmat ohjeet sopimushallinnasta sekä määrää sopimusten vastuuhenkilöt toimialallaan. Lautakunta määrää sopimusten vastuuhenkilöt toimialallaan.

Sopimusvastuuhenkilö seuraa sopimuksen voimassaoloa, velvoitteiden täyttämistä, kustannuksia, laskutusta, muutoksia, tietosuoja- ja tietoturvavaatimuksia sekä sopimukseen liittyviä riskejä. Sopimuspoikkeamiin puututaan viivytyksettä ja olennaisista riskeistä raportoidaan asian merkittävyyden edellyttämällä tavalla.

8. Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi

Päätösten valmistelussa huomioidaan vaihtoehdot, joilla on erilaisia vaikutuksia. Merkittävien päätösten valmistelussa tunnistetaan ja arvioidaan päätöksen olennaiset vaikutukset, kuten

- taloudelliset vaikutukset
- henkilöstövaikutukset
- vaikutukset kuntalaisiin, palveluihin ja yrityksiin
- ympäristövaikutukset
- turvallisuus- ja jatkuvuusvaikutukset
- oikeudelliset vaikutukset
- tietosuoja- ja tietoturvavaikutukset
- vaikutukset kaupungin strategisiin tavoitteisiin.

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi toimii samalla päätökseen liittyvien riskien tunnistamis- ja hallintamenettelynä. Henkilötietojen käsittelyyn liittyvä DPIA eli tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi tehdään silloin, kun tietosuoja-asetus sitä edellyttää.

9. Talouden valvonta

Talouden valvonnassa varmistetaan erityisesti:

- toimivallan ja määrärahojen noudattaminen
- tulojen asianmukainen määrääminen, laskuttaminen ja perintä
- menojen perustuminen päätökseen, sopimukseen tai hyväksyttävään tarpeeseen
- laskujen asiatarkastuksen ja hyväksymisen eriyttäminen
- hankintojen ennakoidun arvon laskeminen ja hankintojen perusteettoman pilkkomisen estäminen
- kirjanpidon ja talousraportoinnin oikeellisuus
- pankkitilien, reskontrien, palkkojen ja tase-erien säännölliset täsmäytykset
- talousarvion toteutumisen ja koko vuoden ennusteen seuranta
- poikkeamiin puuttuminen ja talousarviomuutosten oikea-aikainen käsittely

10. Poikkeamien ilmoittaminen ja käsittely

Olennaisista valvonnan puutteista, toteutuneista riskeistä, väärinkäytösepäilyistä ja väärinkäytöksistä ilmoitetaan viipymättä esihenkilölle ja asian merkittävyyden mukaan toimialajohtajalle, kaupunginjohtajalle, kaupunginhallitukselle tai toimivaltaiselle viranomaiselle.

Poikkeamasta dokumentoidaan riittävät tiedot, kuten

- tapahtuma ja sen syy
- vaikutukset
- välittömät korjaustoimet
- ennalta ehkäisevät toimenpiteet
- vastuuhenkilö ja määräaika
- jälkiseurannan tulos.

Whistleblowing eli väärinkäytösten ilmoitusmenettely on osa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa. Se on erityisesti valvonnan havaitseva ja korjaava kontrolli: sen avulla kaupunki voi saada tietoa rikkomuksista, jotka eivät välttämättä tule esille tavanomaisessa esihenkilövalvonnassa, talousseurannassa tai tarkastuksissa.

11. Raportointi

Toimielimet ja tilivelvolliset viranhaltijat arvioivat vuosittain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä omalla vastuualueellaan ja antavat siitä selonteon kaupunginhallitukselle.

Selonteossa kuvataan vähintään

- miten sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty
- mitkä ovat merkittävimmät riskit ja niiden hallintatoimenpiteet

Tilinpäätökseen laaditaan vuosittain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko, jossa noudetaan Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston ohjeita.

12. Säädösperusta

Näiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden keskeisenä säädösperustana ovat kuntalain (410/2015) 14, 39, 47, 90, 110, 115 ja 123 §.

Lisäksi sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ohjaavat muun muassa hallintolaki, kirjanpitolaki, hankintalaki, tiedonhallintalaki, tietosuojalaki, EU:n yleinen tietosuoja-asetus, ilmoittajansuojelulaki, valmiuslaki, työturvallisuuslaki, pelastuslaki ja osakeyhtiölaki sekä kaupungin hallintosääntö, konserniohje ja muut toimivaltaisten toimielinten antamat ohjeet.

Näiden perusteiden toimeenpanoa varten annetaan tarvittavat käytännön ohjeet, kuten sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje, ennakkovaikutusten arviointi (EVA) -ohje sekä ohjeet ostolaskujen ja muiden talouden tositteiden käsittelyyn.